

Rimóczi László

Mindenkinek megvan a saját halála

Mivel egyetlen vallás sem vitázik az elkerülhetetlenről, halálunkig kísérletezünk az életünkkel, ám e folyamat nem veszélytelen, pláne nem unalmas. Akár még könyvet is lehet írni időközben a lehetetlenről meg a lehetségesről. Válni készülő erdei vadak, önérzetes vérfarkasok, akcióhős írólegendák, és még sokan mások lakják Juhász Kristóf *Boldog halottak napját!* című novelláskötetének lapjait. A megformáltság nyelvi gyönyöre mellett a humor, a bölcsélet és a metafizika is kibontakozik az elbeszélésekben, melyek vakmerő olvasót kívánnak.

A borító is telitalálat, hiszen a hajdani gyermekmagazinok olólóval kivágható mellékleteit idézi, csak ebben az esetben tapsifüles helyett egy papírkoporsó összehajtogatására nyílik lehetőség. Juhász Kristóf nem ócskaságokkal vagy lerágott csontokkal, netalán olcsó, hatásvadász szövegekkel dolgozik: saját eredeti hangját, világát és gondolatait kínálja. Míg a pszichológia a diszfunkcionális elme stabilizálásával van elfoglalva, addig egy elszabadult örömiró a diszfunkcionális elmében rejlő lehetőségek kiaknázásának él. És igen, ebben a kötetben voltaképpen a groteszk és az abszurd csarnokaiban sétálgathatunk. A szerző kimeríthetetlen erőforrásokkal alkot, dinamikus, tömör, ugyanakkor elvont írásai kifejezetten ínycsekeknek készültek, de vélhetően a fantasy rajongói is ugyanúgy fognak rezonálni rá.

„A párkapcsolati tanácsadó aznap este is a temetkezési vállalkozóval és a zöldséggel rúgott be, mert szerette a művelt társa-

ságot. Jót beszélgettek, nem is mondtak butaságokat, hajnalban mégis mind bevert képpel oldalogtak haza.”

A helyenként népmesei motívumokkal átszőtt, pálinkagőzös, vidéki idill és a kajla karakterábrázolások sűrű és mély filozófiákba torkollnak. Eszme-futtatásai nem fellengzős, didaktikus kioktatások, inkább diskurzusra szólítanak, józan empátiával és kalandvágygal dúsítottak. A szubtilis rezgések és kauzális összefüggések határozottabban teljesednek ki ebben az egyedi szövegekörnyezetben, de mindehhez szükséges volt egy olyan író, aki tökéletesen tudja interpretálni a fejében száguldozó képeket. Nagyipari mágia zajlik itt, s nem hiába visszatérő stílus a szürrealitás és nekromantika sem.

A kisregény terjedelmű *Petőfi és Jókai hihetetlen és csudálatos kalandjai* a kötet második felében kapott helyet. Hazánk két irodalmi nagyságát fantasy környezetbe helyezte a szerző, akik ebben a párhuzamos dimenzióban tántoríthatatlan akcióhősök, zombikkal és fertelmes szörnyekkel harcolnak, ám a precízen szintetizált, korabeli beszédmodor és a cirkalmas nyelvezet kerekíti egészé a művet.

Kellemesen fanyar ízű, kaotikusan strukturált kötet ez, melyben néha Viktor Pelevin pszichedelikus lendülete találkozik Popper Péter urbanusan közhasznú spiritualitásával. Nem egy szunnyadó, tehetetlen világ Juhász Kristófé, sajátos textúrával és aurával rendelkezik. A szünet nélküli szakrális mosoly delíriumában világosan kitűnik az irodalmi alkimizmus törekvése. A szerző bravúrosan játszik a különböző stílusokkal és a szomágiával. Az egymásba csúszó idősíkok elsöprő hatásából lábadozva ráébredünk, hogy ha fel tudnánk ismerni önmagunkban az egyetemest, akkor nemcsak az egyetemessel való egységünket ismernénk föl, hanem egyben azt is, hogy ami bennünk igazán valóság, abban nincs semmi halandó, semmi mulandó.

„A rabló egy mozifilmet nézett a telefonján, ami egy másik rablóról szólt. A rablónak addig tetszett a főszereplő – igazából nem tetszett neki a szabályos fogsorú, szabályos borostájú, kicentizett mosolyú színész, de legalább érthetően játszott –, amíg nem sikerült neki semmi. Mindenféle nőekkel, járművekkkel, szórakoztató-elektronikai cikkekkel és más értéktárgyakkal próbált kapcsolatba kerülni, de rendre megalázó kudarc volt az osztályrésze.”

A fanyalgók pedig elgondolkozhatnak azon a mindenkor érvényes kérdésen, hogy mit is nevezünk „magas művészetnek”. Lehet, hogy a Mona Lisa nem is annyira átütő alkotás, csak egy régi portré, amire az ember kivetíti a művészettörténeti kuriózumot, a kultuszt és legendát? Ebben a túlzásúlt létforgatagban a legfontosabb kérdések mindig relatívak, melyekre talán csak egy Juhász Kristófhhoz hasonló kaliberű író tudna válaszolni.

A haláltánc-klub találóan ábrázolja napjaink pánikszerű társkeresési hajszáját a női oldalról. A főszereplő, Klári – szexuálisan vonzó és kíváncsi, de megrögzött szingli – betér egy bizarr klubba, ahol egy körtánc során revelációban részesül, és ahol megszületik a magától értetődő kijelentés, miszerint „mindenkinek megvan a saját halála”.

Az abszurd vagy épp szatirikus emanáció nem megy a filozófiai sík rovására, sőt, a groteszk szövegek nyomán is hatalmas átfogó műveltség és irodalmi tájékozottság tárul fel. Egyik-másik írás, aktualitását tekintve, még egy színpadi adaptációt is megérne. Az abszurd valahol a tragédia vadhajtása, hiszen életünket mindig beárnyékolja a halálfélelem, amire valamit szedni/szívni/szúrni kell. Vagy épp olvasni. Sokféleképpen el lehet menekülni a racionalitás elől, akár a mértéktelen médiafogyasztás és a mesterséges mennyországok irányába is, bár ezek nem többek helyi érzéstelenítésnél.

„A csodarabbi sarujának nyoma már kétezer éve kihűlt Betániában. A kisváros lakói sírrablással foglalkoztak. Nem hozott sokat a konyhára, de szórakoztató volt, meg az idő is elment vele. Hiszen mit lehetett csinálni egy kisvárosban?”

Az író minden előjel nélkül bedob minket az események sűrűjébe, ahol magunkra vagyunk utalva. Egy polgárpukkasztó és tabudöntögető kötettről beszélhetünk, ami ugyanakkor mégis közérthető, előképzettségtől függetlenül élvezhető. Egy irodalmi bravúr, mely örvénylő drámájával és dinamikus történetmesélésével új felfogást teremt. Jellegét és logikáját tekintve szembe száll a manapság divatos irodalmi trendekkel, ám a lényegi mondanivaló közel sem abszurd, hiszen egy létező társadalmi közeget ábrázol. A szövegeket az egyre sürgetőbbé váló újratertés túláradó vágya mozgatja, mely egyben az alkotás megkerülhetetlen kelléke is.

„A strand, a strand! Csak télen az igazi! Álmodó stégek! Hideglelős nádasok! Rozsdálló kerítések! A csónaklancok a tehetetlen vascölöpök körül! Bódék és büfékocsik, leeresztett redőnyök, a redőny előtt lelakatolt rácsok, és a rácsok közébe akadt öngyilkos falevelek, megkéssett pókhálók, megszáradt rovartetemek, meg a nassolnivalók csomagolásának elfelejtett részletei. Csak addig fontosak, amíg letépi őket az ember.”

Könnyű elveszni ebben a vadonban. Meggyőző és inspiráló kötet, nincs túlkínálat hasonlóból. Ha videójáték lenne, azt mondanám, egyedülálló a grafikája. A szubjektív aspektusok, a művészi átgondoltság, valamint az élénk, erőteljes piktúrák láttatni engedik a háttér-motivációkat, persze az abszurd membránján keresztül. A szövegek merítenek a kortárs mesterektől is, például *A 2070-es Jókai-kísérlet* Vlagyimir Szorokin *Kékháj* című kötetéből ismert íróklónozási jelenettel parallel.

A novellák többdimenziós térereje mellett a pillanatok plasztikus konzerválása is megmutatkozik. A megszokottól eltérő aspektusokon és a sajátos rendezőelveken túli, beépített reakciók a jelenre és a múltra egyaránt irányulnak. A kötet korpuszának anatómiájába bepillantva a kortárs trendekkel szembemenő szándék tűnik fel, így egy összetett, filozófiai *in vitro* kísérletnek lehetünk borzongó és kacagó szemtanúi.

Egyszer mind bevégezzük, és ez a rideg kijelentés nem mindenkinek nyugtat meg. Ha a lelkes földi halandó e téridő talaján el kívánja érni a mindannyiunkban meglévő halhatatlant, és azonossá akar válni azzal, akkor mindent fel kell adnia abból, amit a világról, önmagáról, az azonosságokról és különbözőségekről gondol. Ebben segít az abszurd. A transzformációk és metamorfózisok, a mikro- és makrokozmoszok ütközései minden novellában statikusan fellelhetőek, csakúgy, mint a pillanatokban rejlő végtelenség és az egybeolvadás holisztikus motívumai, melyek egyetlen kérdés formájában csapódnak le az olvasóban: egyáltalán készen állunk-e rá, hogy az elmúlás előtt még valahogy működésre bírjuk az életet?